

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академична длъжност „Доцент“ по област на висше образование б. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.2. Растителна защита (Хербология, физиологични и фитопатологични механизми в растителната защита), обнародван в ДВ бр. 63/01.08.2025 г.

Кандидат по конкурса: гл. ас. д-р Мария Живкова Касчиева

Изготвил становището: доц. д-р Теодора Милкова Михова-Чавдарова, Институт по планинско животновъдство и земеделие – Троян, Селскостопанска академия съгласно Заповед № РД-16-238/31.10.2025 г на ректора на Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“.

1. Обща информация за конкурса и кандидата

Конкурсът за заемане на академична длъжност (АД) „доцент“ по област на висше образование б. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.2. Растителна защита (Хербология, физиологични и фитопатологични механизми в растителната защита) е обявен в ДВ бр. 63 от 01.08.2025 г. съгласно Заповед № РД-16-238/31.10.2025 г на ректора на Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“.

В конкурса като единствен кандидат участва гл. ас. д-р Мария Живкова Касчиева, преподавател в катедра Хербология в Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“. Представеният ми комплект материали на кандидата по конкурса е прецизно изготвен и е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение в Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“.

Представени са всички изискуеми справки и доказателствени материали, като тяхното съдържание и начин на оформяне позволяват изготвянето на настоящето становище.

2. Изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“

За участие в настоящия конкурс гл. ас. д-р М. Касчиева е представила общо 19 научни публикации и две монографии, списък със 12 цитирания, както и справки за осъществена образователна, проектна и други дейности, регламентирани в изискванията на ППЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав в Шуменски университет „Епископ Константин Преславски. Като член на научното жури декларирам, че нямам общи публикации с кандидата, поради което всички те са обект на оценяване в настоящето становище.

Обобщената справка по минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „Доцент“ показва, че кандидатът събира общо 480,40 точки при изискуем минимум 400 точки, като разпределението по групи показатели е както следва:

Група от показатели В: 100 т., при изискуеми 100 т. Представена е монография в група „Инвентаризация на плевелното разнообразие в обработваеми площи, намиращи се

Защитена зона BG0002051 „Комплекс Калиакра“

Група от показатели Г: 230,4 т., при изискуеми 200 т. Кандидатът представя монография, която не е представена като основен хабилитационен труд „Шафранов минзухар (*Crocus sativus* L.) от полето до подправката“ (Г.5. – 100 т.) 8 научни публикации в издания, реферирани и индексирани в Scopus/Web of Science (показател Г.7; 96,67 т.) и 18 научни публикации в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове (показател Г.8; 121,67 т.).

Група от показатели Д: 100 т., при изискуеми 50 т. За участие в конкурса са посочени 12 цитирания в научни издания, реферирани индексирани в световните бази данни Scopus/Web of Science (Показател Д.13: - 60 т.) и в нереферирани с научно рецензиране (Показател Д.15: - 40 т.).

Въз основа на представените научни и научно-приложни резултати на гл. ас. д-р Мария Живкова Касчиева, участието ѝ в научноизследователски и проектни дейности, както и активното представяне и популяризиране на получените резултати на национални и международни научни форуми, може да се направи обоснованият извод за последователна, целенасочена и задълбочена изследователска работа. Научната продукция, проектната активност и експертната ангажираност на кандидата свидетелстват, че гл. ас. д-р Мария Живкова Касчиева е утвърден изследовател с висока професионална подготовка, научна компетентност и ясно изразен потенциал за бъдещо развитие и постижения в съответната научна област.

На база на изложеното по-горе. налице е обективно основание да се заключи, че гл. ас. Мария Касчиева изпълнява (а по част от показателите - и значително преизпълнява) минималните и допълнителните изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ към Шуменски университет „Епископ Константин Преславски.

3. Обща характеристика на научноизследователската дейност на кандидата

В настоящия конкурс гл. ас. д-р М. Касчиева участва с общо 19 научни публикации и две монографии. Всички публикации са разработени в съавторство, като в 4 от тях тя е водещ автор, в 10 е втори, в останалите трети и следващ. Голяма част от научната продукция е представена на английски език.

В рамките на своята научноизследователска дейност М. Касчиева разработва първото по рода си цялостно научно-практическо ръководство за производство на шафран в България.

В рамките на хербологичните ѝ изследвания е изготвена инвентаризация на плевелните съобщества в обработваеми площи от защитена зона BG0000573 „Комплекс Калиакра“. Получените данни разкриват широка видова хетерогенност, характерна за територии с висока екологична стойност, като такава структура на плевелните общности предполага и по-ниска конкурентоспособност спрямо културните растения.

Значим принос представляват и изследванията ѝ върху семенната микофлора на сорго и сорго–суданкови хибриди, при които е установено, че *Alternaria alternata* (Fr.) Keissl. е най-разпространеният патоген върху семенната повърхност.

В областта на растителната биотехнология Касчиева въвежда в практиката метод за получаване на хаплоидни растения от кръмно цвекло, като едновременно с това разработва ефективни хранителни среди за органогенезис от пасирани калуси на неоплодени семепъпки от различни генотипове. Установява и благоприятното влияние на сребърния нитрат, добавен в различни концентрации, върху *in vitro* вкореняването на растенията, като използването на по-

високи дози се оказва по-ефективно .

Проведените от нея фитобиологични изследвания върху водни извлеци от *Origanum vulgare ssp. vulgare* показват отчетлива аделопатична активност, изразена в намаляване на кореновия растеж на *Cucumis sativus* L. и *Triticum aestivum* L., инхибиране на митотичната активност и предизвикване на хромозомни промени при *Allium cepa*. Тези ефекти разкриват потенциала на ригана като източник на природни хербицидни вещества. Установени са и антибактериалните свойства на растителните настойки от *Origanum vulgare ssp. vulgare* и *Adonis vernalis*, като последните проявяват по-силно инхибиращо действие спрямо тествания риган. Резултатите свидетелстват за възможността тези видове да бъдат използвани в борбата с бактериални фитопатогени и като елементи на биологична растителна защита.

Допълнителни експерименти показват, че растителни извлеци в съотношение 1:1 от топола (*Populus spp.*) и мащерка (*Thymus spp.*) значително потискат растежа на мицела и покълването на спорите на *Alternaria alternata f. ssp. steviae* при стевия, което разкрива перспективи за прилагането им в биологичното отглеждане на културата. За първи път е изследвана и антибактериалната активност на синтетичното съединение *Br-oxph* срещу *Erwinia amylovora*, като установената бактерицидна активност открива възможности за неговото използване в борбата с различни фитопатогенни бактерии.

Въз основа на представените научни и научно-приложни резултати на гл. ас. д-р Мария Живкова Касчиева, участието ѝ в научноизследователски и проектни дейности, както и активното представяне и популяризиране на получените резултати на национални и международни научни форуми, може да се направи обоснованият извод за последователна, целенасочена и задълбочена изследователска работа. Научната продукция, проектната активност и експертната ангажираност на кандидата свидетелстват, че гл. ас. д-р Мария Живкова Касчиева е утвърден изследовател и преподавател с висока професионална подготовка, научна компетентност и ясно изразен потенциал за бъдещо развитие и постижения в съответната научна област.

4. Оценка на педагогическата дейност

Педагогическата дейност на гл. ас. д-р Мария Касчиева започва през 2011 г. в катедра „Растителна защита“ при Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“, където води учебни занятия със студенти в образователно-квалификационните степени „Бакалавър“ и „Магистър“ по специалностите „Растителна защита“, „Екология и опазване на околната среда“, „Педагогика на обучението по биология и химия“ и „Педагогика на обучението по география и биология“. Преподавателската ѝ дейност обхваща широк кръг дисциплини, сред които „Физиология на растенията“, „Устройство и жизнен процес на растенията“, „Хербология“, „Агрохимия“, „Селекция и семепроизводство на културните растения“, „Хидропонни системи“, „Фитофармация в биологичното земеделие“ и „Растителна защита в градски условия“. Кандидатът участва активно в разработването на избираеми и факултативни учебни дисциплини, както и в ръководството на студентски курсови работи и дипломанти, успешно завършили своето обучение.

5. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки и препоръки към съдържанието и представянето на материалите по конкурса. Пожелавам на гл. ас. д-р М. Касчиева успешно да продължи и доразвие работата си в избраните научни направления.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на цялостната оценка на материалите по конкурса и извършения анализ на научната, научно-приложната и педагогическата дейност на кандидата считам, че гл. ас. д-р Мария Живкова Касчиева отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за тяхното прилагане в Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“. Оценявам положително съдържанието, значимостта и приносите на представените научни трудове, както и цялостната ѝ преподавателска дейност.

Като член на научното жури давам своята **ПОЛОЖИТЕЛНА** оценка и намирам за основателно да предложа гл. ас. д-р Мария Живкова Касчиева да бъде избрана на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 6.2 „Растителна защита“ (Хербология, физиологични и фитопатологични механизми в растителната защита).

15.12.2025г.
гр. Шумен

Член на научното жури :

/ доц. д-р Т. Михова-Чавдарова/